

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.

Előfizetési ára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanítóknak és jegyzőknek 6 K. Egy szám ára 16 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Árpád-utca 3. sz. — Megjelenik minden vasárnap. Nyíltér soronként 50 fillér.

Késik a kulturpalota.

Székelyudvarhely, aug. 17.

Késik, mert ha jó, üdvös és nélkülözhetetlen, annak a mi szokásaink szerint késnie kell. Hadd éréjk a dolog, gondolják illetékes helyen, hadd maradjon, amíg lehet, gondoljuk mi, különösen ha valami kevés anyagi áldozat meghozatala is fűződik az eszméhez.

Kinek is volna kedve manapság a közérdekért, pláne a kulturáért áldozatot hozni ebben a nyakig tele önző világban, mikor kinek-kinek baja, nyomora elég van s dolga is akad elég azoknak szanálására. A magasabb czélok, az ideális eszmék, a jobb jövőt sürgető kérdések, — ha oly gyakorlatiak is azok és az égető szükséglet jegyében is állanak mind — mind eltörpülnek a materiális élet tülekedő kenyérharcza előtt. Az emberek is a szerint hasonulnak át, amilyen kényszer helyzetet teremt az élet s megtanulnak, ha másban nem is, de a kulturális igények kielégítésében alkalmazkodóvá lenni. Az üzleti és üzérkedő világ tultengő loholása a mai korban immunissá teszi az érzéket a szellemi élet szép, hasznos és nemes javai iránt. Így marad minden üdvös alkotása a köznek egy jobb időre, mert minden, de mindenki a kenyérkérdés nyaktilója alatt áll. Mert ha így nem volna, hitünk és meggyőződésünk, hogy egy olyan

társadalom köréből, mint a székelyudvarhelyi is, eddig már régen követelő hangok támadtak volna, — s ha az illetékes helyen a kezdeményező lépések megtétele halasztást szenved, megindult volna a társadalom köréből a mozgalom.

Azonban bármennyire is leköt az élet rabszolga járma, nem szabad a kérdést, Székelyudvarhely város égető szükségletének kérdését, sem az illetékes hatóságnál, mely a kezdeményező lépésekre elsősorban hivatott, sem a város társadalmánál, melynek támogatása nélkül a szellemi élet szükségletének ezen hiányán nem segíthetünk, — aludni engednünk, mert nem viselhetjük a város társadalmának további szétomlása és folytonos bomlási procezzusát lelkiismeretünkön, s van még egyéb feladatunk is, mely úgy a kezdeményezésre hivatott hatóságot, mint a társadalmat egyaránt terheli s ez az, hogy nem lehet a tökéletesebb társadalmi rend kiépítését soha attól az uttól remélni, melyen az emberek most haladnak, mikor az anyagiasság tülekedő harcában az emberre önkéntelenül tapadó ferdeség letörlesztése a szellemi világ igényeinek kielégítését nem munkáljuk fokozottabb mértékben.

Ez a pszichológiai szempont, mely nemcsak az individuumra, de a tömegre is kihat. Hiába állítjuk, hogy vannak kulturházaink, hiába mondjuk, hogy vannak önművelődési köreink, ha azoknak nincs külsőleg is látható

jele; ha oda a város közönségének 12-, maximálisan 15%-a jár. Hol van a többi szervezésre váró 85%, kiknek a szellemi élet táplálása ép olyan szükséges és nélkülözhetetlen, mint az előbbi 15%-nak, de akik művelődésére, a lelki élet fejlesztésére éppen azért, mert nincs alkalmas hely, senki sem gondol, — könnyebb oldaláról fogva a dolgot, beutaltuk őket a korcsmák levegőjébe. Okozat szüli az okot, — logikai törvény — s szükséglet miatt folyton szaporodó korcsmák fejlődési okát ebben is bátran kereshetjük.

Nagyon szeretünk panaszkodni, hisz mi könnyebb ennél a mai világban. Nagyon szeretjük hangoztatni, hogy a város alsóbb körei a kulturában hátra állanak; nincs egy mozgalmas társadalmi élet, nincs harmónikus hang az osztályok között. Nemcsak az anyagi érdekek, ami még érthető, de maga a kultura érdeke is ép olyan ellenlábás, mint az osztályok kitermelt s vadhajtatásá nőtt közvéleménye egymással szemben. Szóval sok oldalról kritizáljuk nem a legvigasztalóbb helyzetünket, de ennél tovább haladni és valamit tenni, alkotni, arra nem vagyunk kaphatók, hivatkozván egyszerűen arra, hogy egyéb baj is van elég.

Késik a kulturpalota. Vele együtt késik a kultura, késik a társadalmi összhang kiépítése, késik a példás társadalmi rend, a testvériség uniója, minek égető szükségét csak a napokban hirdette egyik lelkes közmunkása a székelység ügyének a Báró Orbán

Összintések.

A felesleges rosszról.

Ezt a szörnyűszülöttet a pénzéhes és cinikus tudomány tenyésztette a nyakunkra. Egy óriás száj fantasztikusan önálló életet él, mint azok a kivágott kutyaszívek, amelyek állítólag hónapokig is élnek és magukban lüktetnek a sós vízzel töltött lombikban. Az óriás szájba valami démoni szajkólélek szorult, amely parodisztikus szemérmelenséggel ismételtgeti mindazt, amit valaha hallott és amely azt is tudja, — mit soha meg nem értett.

A ríkoltozó manó mindenütt ott van. Ha a dolgozószobádban ülsz, akkor lelketlenül orditozni kezd a szomszédban, ha az utcán jársz, akkor gunyosan utánnad kurjongat az ablakból. Ha künn sétálsz az erdőn, távoli nyaralók erkélyén kelepel és trombitál és meggyalázza a természet szent csendjét, a tengerjáró is hallja elvonuló hajókról és ködös szigetekről.

Ő maga a felbőszítő tapintatlanság. Ha üzletfeleiddel alkudozol, akkor mindenáron el akar érzékenyíteni Lavotta szerelmével, ha pedig a kedvesed ravatala mellett térdepelsz, akkor trágár knplékat mekeg a füledbe.

Ő mindenre vállalkozik. A lipcei fielharmónikusok hangszerein eljátsza neked Szigfrid gyászindulóját, a külömbőség csak annyi, hogy ő a hangokat tréfásan pléh kályhacsövön ereszti keresztül. Caruso tenorjával énekel, közbe azonban krakogva és bőföve fintorgatja a száját.

A rettenetes manó nem lát és nem érez. Ha nem hallgatják, ha egyedül van, akkor is fanatikus taktusérzékkel bőgi kottáit a pusztá levegőbe és az ember azt a benyomást nyeri, hogy a tudománynak sikerült az eszelősséget mechanikus uton megkonstruálnia.

Ez a gramofon.

*

Amióta védekező állásba helyezkedtünk a a szajkodémonnal szemben, azóta mások is támadóinkká lettek. Olykor az igazi zene is. Vendéglőben ülünk, közömbös dolgokról beszélgetünk, egyszerre fölzik a cigány panasza: Nincs cserepes tanyám...

— Mi közöm hozzá? — hangzik az ösztönszerű ríposzt.

Az étlapot forgatom, a feles- vagy ugorka-saláta problémáján tűnődöm, de ekkor meg valami kurucznotha hangjaival lavinaként reám omlik egy leigázott nemzet minden fekete gyásza és tüzes gyűlölete...

— Mi közöm hozzá? — mondom, és ekkor már nemcsak a cigánnyal, de önmagammal is ellenségeskedésbe keveredem.

Londoni és párisi ebédlőtermekben is játszik a zene, sőt cigány is. De ott már kitalálták a föltételes zeneelvezetést. A muzsika erkélyfülkék mélységében szól, sűrű virág- és lombrostélyok mögött, könnyed, kecsesen közömbös nótákat játszik, azokat is letompított hangon. Aki akarja, az hallja; aki unja, az nem vesz róla tudomást.

Itthon azonban ebédlőtermekben épp úgy, mint nyári kocsmákban és kávéházakban a czi-

gány rögtön a vendég nyakába veti magát, hogy kisírja bánatát a keblén, vagy hogy addig forgassa duhaj jókedvében, amíg meg nem feledkezik a feles- és az ugorka-salátáról és el nem akad a lélekzete. Ha pedig ellentállsz neki és csökönyösen visszavered szenvedélyes rohamait, akkor sötétlen és sápadtan, letört hódítóként vonul vissza és néma átkot szór reád, mint a sirvavigadó ősök hagyományainak megvetőjére.

Az angoloknak van egy jó definíciójuk a mocsokról. Mocsok minden anyag, amely nincs a maga helyén. A gyönygyvirág vagy a kedvesem aranyhaja is mocsok, ha a levesemben vagy a szivaromban találom. Be kell látnunk, hogy a művészet is mocsokká lesz, a legédesebb harmónia is ostoba lármává, ha nincs a maga helyén.

*

A fölösleges rossz: az üres láрма.

E sorok írója Budapest külső határában lakik, ahol a nagyváros és vidék hanghullámai összecsapnak és egymásba keverednek. A világvárosi élet zugása már elhalkul az ember egyenkint szemügyre veheti a láрма-motivumokat, amelyek lassan görögnek végig utainkon, mint a budapesti batteriák fáradt lövedékei.

A főváros hangzavara éppen úgy, mint a vidéké, kétféle elem vegyüléke: a szükséges és a fölösleges. Az előbbi az élet elkerülhetetlen járuléka: ez a tiszteletreméltó zaj, az utóbbi a tényőzés egy förtelmes neme: ez az üres láрма.

A logikus zaj, legyen bármilyen hangos, sohasem olyan zavaró és boszantó, mint az üres láрма, A városi villamos kocsik nappali zugását

Balázs ünnepélyen. Minden késik... csak a modern kávéház falainak felemelése nem marad jobb időkre, a korcsmák megnyitása nem szenvedhet halasztást, hogy legyen szélesebb tere és több ideje a demonnak ékeket verni az amugy is egymástól elhidegült társadalmi brancsok közé.

És amig itt oly közönnyel nézzük a felettünk tovasurranó időket, addig a szomszéd városok egymás után emelik fel a kulturházakat, teremtenek közvéleményt, megmozgatják az érzéketlennek hitt társadalmat s vállvetett erővel nőnek ki a székelység kulturájának mentsvárai, tápláló forrásai. Sepsiszentgyörgyön, Kézdivásárhelyen az ifjuság maga toborozza az embereket s gyűjtik az anyagiakat. Nálunk semmi hang, csupa némaság.

Kint a falukon már a vármegyében 15–20 kulturház épült fel, hol az egyszerű emberek keresik és találják meg a szellemi táplálékot, a művelődés eszközeit, nálunk az eszme eltemetve, elhallgatva, még csak kezdeményező lépés sem történt, bár erre ígéretet nyertünk.

A némaság megtörése végett felvetettük újra az eszmét és kérjük városunk illetékes hatóságát, — idő van rá elég — készítse elő a kulturpalota építési módózatait és terveit az őszi közgyűlés elé, hogy itt letárgyalva: egy lépéssel közelebb legyünk a célhoz, mit nemcsak mi, de a város társadalma is türelmetlenül vár.

BELFÖLD.

Visszaállítják a vármegyei számvevőségeket. A vármegyei pénzügyi adminisztrációjának, a vármegyei vagyon, alapok kezeléseinek ellenőrzését nemrég a pénzügyigazgatóságok számvevőségére bízták. A megyei költségvetések-

nek azonban annyi tétele van, az alapok, alapítványok kezelése annyira bonyolult, hogy ezek a teendők tulságosan megszorították a pénzügyigazgatóságok munkáját, annyira nehézkessé tették az ügyvitelt, hogy már most reformra gondol a pénzügyminiszterium. A vármegyei számvevőség államosítása, mert hisz voltaképpen ebben állt a legutóbbi reform, nem vált be. A pénzügyigazgatóságok nem győzik a kettős munkát, nem tudják a vármegye és a miniszterium számára elkészíteni a zárszámadások fölülvizsgálását. A pénzügyminiszterium — a mint biztos helyről értesülünk — elrendelte a vármegyei számvevőségek visszaállítását, még pedig olyképpen, hogy a számvevőségeket a belügyi tárca körébe utalják. Megreformálják egyuttal a járási számvevőségek intézményét is és egyszerűsítik a közigazgatási számvevői szolgálatot. Ezeket a munkálatokat a pénzügyminiszter különös bizalma folytán Végh Mihály dr. számvevőségi igazgató végzi. A reformok előkészítése annyi munkával jár, hogy Végh dr.-t eddigi megbízatásának fentartása mellett, a napi folyó teendők alól fölmentette a pénzügyminiszter.

A miniszterelnök beszámolója.

Lukács László miniszterelnök, nagyenyedi képviselő beszámoló beszéde a magyar politika nyári szünetének legnevezetesebb, szinte korszakos eseménye. Nagyenyed községe ünnepi díszben, lelkes, lázas készülődéssel várta és fogadta képviselőjét, s egész Magyarország szeme odavetődött erre a nevezetes és nagyműtű erdélyi városra, hol a politikai békét munkáló nagy többség hatalmas ünneplő tömege hullámozott e hó 15-én. Ott voltak nemcsak az erdélyi vármegyék képviselői és képviselői, de odasereglettek össze az ország vármegyéiből igen sokan. Tordaaranyos 350 főnyi köldöttsége, Marostorda, Udvarhely, Alsófehér, Kolozs stb. megyékből ezren és ezren jöttek össze, hogy hallják és hírül vigyék az otthonmaradottaknak, hogy az a hatalmas demokratikus reform, mely most Magyarországot újja alakítani készül, bölcsen, hazafiasan és nemesen szá-

rénahangot is hallat. Mind a két hangja olyan brutális, lelketlen és fenyegető, mintha egy megvesztett rinocerosz robogna felénk, süvöltő sárkánykigyóval a nyakában. A hang azt bömböli: fűtülők a harmóniára és a békére, fűtülők mindegre — mindez már lomtárba való ostobaság — én vagyok az erő, a kiméletlen, mindent legázoló erő!

Kinek szól ez a bösz hadüzenet? Az uton kaparászó verébnek aligha. Nos, a fenyegetés nekünk szól mindannyiunknak, akik békén reggelizünk a lombos verendákon. Azt mondja: Országvilág tudja meg rettegve, hogy én Herskovics B. Emil, most negyven lóerővel megyek az árutózdére!

*

Mindezeket a furcsa ötleteket egy ujsághír csiholta ki.

Az a hír arról szól, hogy valahol külföldön egyesületet alakítottak a fölösleges láрма ellen való védekezés céljából. A mozgalom első sorban, de nem kizárólag, a műkedvelő muzsikuskok ellen irányulna. Mert a zene és a többi művészet között van valami fatális különbség: a rossz képet nem kell megnézned, a rossz könyvet sem kell elolvasnod, a rossz muzsika elől azonban nem tudsz menekülni, az üldözőbe vesz, megtámad az utcán és az otthonodban, beszáll az ablakodon és keresztül szűrődik a szobád falán.

Hiszen ez az én témám! — mondtam.

E sorok írója ugyanis gimnazista korában hivatást érzett magában, hogy egy vig éposszal ajándékozza meg nemzetét. Az éposz címe „A megszabadított dobhártya“, tárgya a nagy szabadságharc, mellyel az idegessé lett emberiség a fölösleges lármások zsarnokságát megtöri. Az énekek számát és a külső beosztást illetőleg Vir-

mol a Királyhágón tuli és határszéli részek magyarságának aggodalmaival.

Politikai helyzetünkben s a kíváncsatos fordulat küszöbén az ellenzék is kontribuíált hozzá, mégis hetek óta dolgozott rajta, hogy a közhangulatra befolyást gyakoroljon, álhíreket kolportáljon álnok jelszavakkal, a szenvedelmeket izgassa s a tömegeket megtévevssze, azonban a spekuláció sorra kudarcot vallott, sőt az ellenkezőt érte el vele, hisz általánossá tette a kíváncsiságot s feszültebbé a várakozást.

Az ellenzéki prognózis szerint a miniszterelnök alig kaphatott hallgatóságot és ime a bejelentett küldöttségek száma tul tesz minden várakozáson — most tehát a sérelme az, hogy a beszéd meghallgatására mért csődült össze annyi vármegye közönsége. A megfélemlítés taktikája is harciba vitetett. Az ellenzéki sajtó hetek óta zaklatta a kerületben békésen együtt élő felekezeteket, románokat nemzetiségi tüntetésre a szóciálístákat alkalmi sztrájk rendezésére ösztönözve; ugyanakkor felpanaszolja a közigazgatási hatóságok előrelátását, ha ezek nem állanak összetett kezekkel, mikor a demogógia lelkiismeretlenségének allűrjei meghaladják a fenyegetés mértékét is. Eleddig mindig azon siránkozott, hogy a munkapárti képviselők nem sietnek kerületeikbe beszámolót tartani, most meg szörnyű méregbe gurult, hogy Lukács László miniszterelnök el mert menni választói közé.

Ha felveszik is sir, ha leteszik is sir. Itt a logika.

KÖZIGAZGATÁS.

Sorozás előtt.

A régi véderőtörvény végrehajtásában az idén kivételes helyzet állott be. A kedvezmények elnyerésére szükséges tudnivalókat a következőkben körvonalazzuk. A hároméves tényleges szolgálat még három évig érvényben marad. Harmadik szolgálati évre nem kötelezhetők, akik önkéntes belépésük után vagy a sorozások alkalmával — a belépés napján 21-ik életévüket meghaladták; akik

gil Aeneise lebegett az író szeme előtt. Az új Didó amerikai milliárdosné, aki fényes szalonjában fogadja az Európából menekült új Aeneast. Ez az Aeneas hosszúsörényű muzsikusk, a szabadságharcz elől futott meg és Didó szalonjában elbeszéli kalandjait. Az író több éneken keresztül részletesen és nagy epikai erővel óhajtotta megírni a nagy pusztulás képét. A jól szervezett forradalom egyszerre tört ki Európa legtöbb nagy városában. A fanatizált összeesküvők házról-házra jártak és ahol lármázó eszközt találtak, azt irgalmatlanul elpusztították. A zongorákat kitört fogakkal és kitepelt belekkel dobálják le az utcára. A bögőket és csellókat a falhoz csapkodják, az okarinákat és egyéb kisebb hangszereket pedig csizmasarokkal tapossák agyon. Különösen a hangszerkereskedésekben folyik rettenetes dúlás! Ennek az ecsetelésébe valóságos szádistagyönyörrel készült elmerülni az író. A hős szeme könnybe-lábad, midőn elmondja, hogyan ragadták ki karkjai közül és zúzták darabokra az ő kedves vadász-kürtjét. A dolog egészben véve kissé hasonlított Trója pusztulásához.

Az époszból persze egy sor sem íródott meg, csónka és zöld tervként hullott bele a láthatatlan papirkosárba. A terv eredendő hibája volt, hogy a láрма zsarnokságát egy még lármásabb forradalom erejével akarta megtörni. Pedig azt csak a szívtósan terjesztett és lassan terjedő műveltség törheti meg. Az a műveltség, amely rászoktatja az egyéneket arra, hogy ösztönszerű készséggel tiszteljék embertársaiknak paragrafusokba nem foglalt jogait is.

U. I.

épp úgy megszokja az ember, mint az erdei szél süvöltését és a gyári műhelyek zaját imponálóan szépnek találhatja, akár a hegyek között visszhangzó égzengést.

De a fölösleges láрма!

Egészen bizonyos, hogy az átlagos magyar ember jóval lármásabb, mint az átlagos nyugat-európai. Jobb alkalom hiányában a mi fajunk talán így érvényesíti a benne rejlő nagy és tüzes vitalitást. A legtöbb magyar ember csak akkor él igazán, ha állandóan rákényszerítheti magát a világ figyelmére.

*

Elegáns, nyári ruhás budapesti hölgyek sétálnak a gesztenyefasorban. Még husz lépésnyire vannak tőlem, de én már kénytelen vagyok tudomásul venni, hogy Alfrédék az idén Marienbadba mennek és hogy szegény Jolán eljegyzése föl bomlott. Ugyanakkor téglával megrakott fuvaroskocsik mennek az uton. Az első és a harmadik kocsis között láthatólag valami nézeteltérés van és én megtudom most már azt is, hogyan vélekedik az első kocsis a harmadiknak fölmenőági női rokonairól. A budapesti hölgyek is megtudják ezt és némán, félig ijedten és félig haragosan suhognak tovább. Én pedig három rettenetesen fölösleges családi adattal megterhelten vonulok haza, az egyik a Marienbadban nyaraló Alfrédre, a másik a kocsis öreganyjára, a harmadik szegény Jolán föl bontott eljegyzésére vonatkozik...

Más kép!

A nyílegyenes országút üres. Három kilométernyire egyebet sem látni rajta, csak egy ug-ráló verebet. Automobil közeledik vágatva. Mély hangon rőfög, azonkívül még valami vonyító szí-

a középiskola 6 osztályát vagy valamely ipari, művészeti, műszaki, kereskedői, földmívelési, erdészeti, bányászati vagy kohászati szakiskola évfolyamait, mint pl. a *Székelyudvarhelyi kő- és agyag-ipari*, vagy a csikszeredai földmívelési, vagy a görényzentimrei erdőőri s több ezekhez hasonló iskolák évfolyamait elvégezték.

Az egyévi önkéntesi tényleges szolgálat kedvezménye. A közös hadseregben vagy a honvédségben egyévi önkéntesi minőségben teljesítendő csupán egy évi tényleges és tizenegy évi tartalékszolgálat kedvezményében, — tekintet nélkül arra, hogy önkéntes belépés útján, vagy fősorozáson (igazoltan az utósorozáson) soroztatott-e be, az részesítették; aki legkésőbb annak az évnek október 1-én, melyre besoroztatott, valamely a magyar szent korona országainak. Ausztriának, vagy Bosznia- és Hercegovinának, területén levő főgimnáziumot, főreáliskolát, vagy valamely ezekkel egyenlő értékű művészeti, műszaki, ipari, kereskedelmi, tengerészeti, földmívelési vagy erdészeti középfokú tanintézetet elvégezte.

Ugyanezen kedvezményben részesülnek azok is, akik legkésőbb annak az évnek október 1-jéig, amelyre besoroztatnak:

a) valamely középiskolának hat osztályát;
b) vagy a tanítóképzőintézetnek két első évfolyamát mint rendes tanulók sikerrel elvégezték, vagy rendes iskoláztatás után oly tanulmányi bizonyítványokra tettek szert, melyek a fentebb megjelölt iskolák hat osztályának, illetőleg első két évfolyamának elvégzése által szerzett bizonyítványokkal egyenlő értékűeknek tekinthetők.

Az egyévi önkéntesi kedvezményben részesülnek azok is: akik legkésőbb azon év október 1-én, melyre besoroztatnak azok a hadkötelesek, akik a tudomány, az irodalom, a technika, a művészet vagy iparművészet terén különösen kiváló eredményt értek el, — ha igényjogosultságukat az alakszerű bizonylatok hiánya dacára is a honvédelmi miniszter a kulturáliszterrel egyetértőleg, kivételesen, megállapítja.

Az igényjogosultság valamennyi felsorolt esetben legkésőbb a sorozásnál jelentendő be. Aki ezt elmulasztja vagy mulasztását nem igazolja, igényét erre az ujonczállításra elveszti.

Kedvezményből kivan zárva, ki valamely büntett vagy kihágás miatt jogerősen elítéltetett.

A tanítók és tanítójelöltek, miután a szorosabb értelemben vett Magyarországon nincs tanítóhiány, a póttartalék kedvezményben már az idén sem részesülnek (hacsak más czímen nem tarthatnak igényt) s a honvédség önkéntes tanítószázadaiban egy esztendőig szolgálnak.

Póttartalék kedvezményében részesülhetnek az összes eddig említettek és mások is ha erre törvényes jogczimuk van, pl. a papok, papjelöltek, öröklött mezőgazdaságok birtokosai és a családfantartók, utóbbiak abban az esetben, ha a gazdaság földjövédelmébe egy 5 tagú család önálló eltartására nem elegendő, vagy a gazdaság vezetésére más férfitag nincs; ha a családtagok eltartása a kedvezményben részesítendő egyéntől függ; ha egy tekintetbe jövő családtag tartózkodási helye évek során át ismeretlen vagy az elhalálozás nem igazolható, ha a bíróság elvált anyát a besorozandónak kell eltartani, ha egy tekintetbe jövő családtag hosszabb tartamu fogságban van, ha a keresetképtelen apa vagy özvegy anyja eltartása a besorozandóra nehezedik, ha a már gyermekkorában örökbe fogadott fiú nevelt szüleit kell eltartsa, ha egy családtag, mint keresetképtelen apósának vagy özvegy anyósának eltartója, már póttartalékba kelyeztetett és ha valakinek már öt vagy több fia ténylegesen szolgált vagy szolgál a fegyveres erőben.

Mindezeknek fölösszámuként a póttartalékba való helyezése fölött vegyes bizottság dönt és pedig az érdemesség négy fokozata szerint: méltánylásra igen érdemes, érdemes, kevésbé érdemes, nem érdemes. A kedvezmény iránti kérvény legkésőbb 1912. október 1-ig az illetékesi járási tisztviselőnél nyújtandó be. A bizottság a véleményezett kérvények fölött december 15-ig hozza meg határozatát, mely időpontban az időközben

már bevonult és kiképzett igényjogosultak közül a kedvezményt elnyerteket a póttartalékba helyezik.

HIREK.

Székelyudvarhely, aug. 17.

A „Székely Nemzeti Alap” közm. egyesület megalakulása.

Az 1908. évi augusztus 24-én Székelyudvarhelyen tartott székely kongresszuson egyhangulag elfogadták Gálffy Ignácznak azt az indítványát, hogy — mikép az ősök is tették — mi is számbavegyük az országban élő székely származású lelkeket, összeírjuk egy könyvbe: a Székelység aranykönyvébe és ezzel kapcsolatban minden egyes lélek után remélhetőleg kapunk legalább egy koronát, mely bevételből alkotunk egy „Nemzeti alap”-ot az erdélyi székely és magyar lakosság gazdasági bajainak orvoslására.

A tervezet részletes kidolgozását a kongresszus Gálffy Ignácra bízta a „Nemzeti Alap” megalapításával egyfelől a székelyudvarhelyi Székelytársaság, másfelől a miskolci és annak elnöke bizattak meg.

A szervezetet az indítványozó kidolgozta és még annak az évnek folyamán tárgyalta a székelyudvarhelyi székely társaság, hol a vármegyei és városi közigazgatás, az állami tisztviselők, az ottani bíróság, a tanügyi férfiak és nők, földbirtokosok, országgyűlési képviselők részvételével oly kiváló kezelő szerv alakulhatott volna, mely nemcsak a történelmi tradíciók zománczával, hanem a jellem és tudás, a lelkesedés és kitartás gyémántnál értékesebb kincseivel ékes lehetett volna. Nem rajtuk mult, hogy célhoz nem értek.

Abban mindnyájan egyet értettünk, hogy az erdélyi magyarság veszedelemben van, melynek elhárítása iránt való teendők nem holnap, nem is ma, hanem *azonnal* megállapítandók. A megállapított irányban való cselekvést pedig *azonnal meg kell kezdeni*.

Azt is megállapítottuk, hogy az erdélyi magyarság megmentése csak a székelység által, a székelység útján történhetik. S ha a székelyföldön kívül Erdélyben lévő magyarság nem menthető meg, világosan tudja mindenki, hogy utána pusztul a székely is és a bástyái nélkül szűkölködő magyarság sem tartja meg sem önállóságát, sem hazáját.

De hála Istennek ennyire nem vagyunk. A székelységben élő és munkáló őserő képes arra, hogy a nemzetalkotó, az új honfoglaló munkára vállalkozhassék és azt diadalmasan véghez is vigye. Ebben a munkájában, mely az egész magyar nemzet érdeke, számít először önmagára, arra a szívfósságra, mellyel több mint ezer éven át a népet és nemzeteket irtó viharokat is győzelemmel kiállotta és ha oly szegényen is vagyonban, mint hajdanán, de épp oly gazdagon tetterőben, hazaszeretethben, áldozatkészségben és sokkal erősebben számban, mint bármikor, kibontja a zászlót, melyre az ősök szent jelmondata: hazánkért, nemzetünkért és szabadságunkért van felírva.

De számít második sorban az erdélyi magyarság minden tagjára, kiknek gazdasági érdekeiért indul küzdelembe, s számít a nagy magyar társadalom jóindulatú támogatására, hiszen a magyar nemzet ügye a Maros és a Küküllők s az Olt és Szamosok völgyeiben dült el.

Hogy mégis megkezdhezzük a küzdelmet, tudnunk kell kikre számíthatunk. Álljon közibénk, aki székely. Jöjjön ide, aki férfiú, hadd lássák, hogy nem fajult el még a székely: jöjjön ide a szerető hitves és ara, hogy bátorítsa a küzdelembe indulót ama boldog óra reménységével, melyet majd az elért diadal után a biztos, édes otthon nyújt; jöjjön ide a gyermek látni és tanulni lelkesedést, melyben neki is élni kell, hogy felvesse a kezünkől, harcz közben kihulló zászlót s fejezze be munkánkat; jöjjenek ide az aggok, hogy megáldják a mi kezdésünket s azzal a tudattal hunyjanak sirjaikba, hogy a székely őrt áll, küzd és győzni fog ellenségein és győzelmi zász-

lóját nem az ellenség füstölgő hajlékának romjaira, hanem apai holttestének nyugvóhelye által megszentelt földjének visszavivott, biztosított bérceire, tornyaira, házaira tüzi ki.

A tanügy összes munkásai, akik sorainkat olvassák, véssék tanítványuk lelkébe, hogy mi igazi honfoglalást akarunk végezni, honvédelmet szervezni. Felhívunk azért mindenkit, akit ez illet, vegye figyelmébe felkiáltásunkat és segítse nekünk összerakni a Székely Nemzeti Alapot.

A Székelyföldön, a történelmi hagyományoknak megfelelően, az ősi székelyszék és város körül kell csoportosítani a szervező és gyűjtő bizottságokat, a Királyhágón túl: Budapest, Arad, Debreczen, Miskolcz, illetve az itt és később másutt is alakult és alakuló székely társaságokra hármlik a gyűjtés és szervezés feladata.

Az adományok elfogadására, gyűjtésére szervezni fogják a megfelelő szövet, addig is a jelentkezések és adományok a „Székely Nemzeti Alap”-nak Székelyudvarhelyre, vagy Miskolczra a Borsodmegyei Takarékpénztárnak a „Székely Nemzeti Alap” számlájára küldendők. Mert míg az egész ügy szervezve nem lesz, a miskolcziai gyűjtik a Székelyföldről a hosszú idők folyamán kiszármazottak ivadékaiknak: adatait és adományait. És ezért azok, akik célunkat helyeslik, a Székely Nemzeti Alap részére adományaikkal a beküldők származási adatait s hozzátartozói, családtagjai neveinek és származási adatainak feljegyzéseit is küldjék be. A következő székely kongresszus 1909-ben Debreczenben piros pünkösdi napján volt s ezen alkalommal Gálffy Ignác beszámolt azzal, hogy Csaba népének az évszázadok alatt kiszármazott ivadékaik segítségül nagy lelkesedéssel jönnek. Megsokasodva térnek vissza az ivadékok az ő honszerelmükben és áldozatkész-ségükben harczoló, segítő csapatokként a nagy nemzeti küzdelemhez. Mivel a kezelési költségeit lehetőleg el kell kerülni, a levelekre csak a lapok után válaszoltak, hol a kimutatásokat is közzé tették. Gálffy Ignác Debreczenben tartott ismertető beszédét viharos lelkesedéssel hallgatták s a szervezkedés szükséges voltát ott is egyhangulag kimondták. A szervezést ott is természetesen a székelyudvarhelyi Székelytársaságra bízta, egyuttal felkérték a Székely Egyesületet, hogy ebben a munkában a szervezet kidolgozásánál, s az innen kiszármazottak adatai és adományai összegyűjtésében a már megbízott tényezőket segítse.

A Székely Egyesület a közgyűlésen lelkesen vette át ezt a megbízást és választmányát megbízta a szükséges teendők vezetésével. A választmány foglalkozván a kérdéssel, az a vélemény domborodott ki, hogy az erdélyi magyarság ügyét érdeklő, mintegy 22 törvényhatóság egész területén egyszerre való szervezése felülmúlja az egyesület erejét s legczélzerűbb volna, ha legelőször az anyeszek: Udvarhelyszék szervezkednék, melynek sikere után, könnyebben lehet aztán a szervezést fokozatosan a többi törvényhatóságra is kiterjeszteni.

Igy tehát a székelyudvarhelyi és miskolci Székelytársaságokra hármlik a szervezés kötelezettsége.

Mivel az alapszabály tervezetekkel már mindkét társaság eleget foglalkozott s a szervezkedés előkészítésével egyfelől a székelyudvarhelyi társaság is megbízta választmányát, a miskolci Székelytársaság elküldötte elnökét, a két székelytársaság ekként egyesülve f. hó 14-én, a vármegye-ház kistermében letárgyalta az alapszabályokat és Gálffy Ignác id. elnököt, dr. Mezei Pál id. jegyzőt az alapszabályok kormányhatósági jóváhagyásának kieszközölésével megbízván, megvetette az alapját egy oly közmívelődési egyesületnek, amely Székely Nemzeti Alap czimén hatalmas erővel foghat a székelység ezer bajainak orvoslásához egy jobb jövő biztosításában.

Az alapszabályok megerősítése után, meg fog történni a végleges megalakulás, amikor — hisszük — nem fog a közremunkálkodástól elmaradni senki, aki magát igaz hazafinak vagy honleánynak tartja.

A miniszterelnök beszámolóján a vármegyéből Ugron János vezetése alatt 32-en vettek részt. Az Udvarhely-, Marostordamegyékből és Marosvásárhely városról megjelenteket *Haller* János gróf főispán vezette a miniszterelnök elé. A főispán üdvözlő beszédére a miniszterelnök szíves szavakkal válaszolt s biztosította a székely vármegyéket támogatásáról.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete folyó hó 19-én d. u. 3 órakor közgyűlést tart. A közgyűlés fontosabb tárgyai: a harmadik gyógyszerár felállításának ügye, továbbá az építkezési új szabályrendelet tárgyalása, mely rendkívül sok fontos dolgot tartalmaz a város jövő fejlődésére és szépítésére nézve. Vannak ugyan a szabályrendeletben a polgároknak egyes nehezebb feltételek, mennyiben az ezutáni építkezések nehezebb feltételekhez lesznek kötve, mint pl. az egyes utcák kijelölése, hol csak kőből lehet ezután építkezni — azonban ez sem fog akadályokat gördíteni a szabályrendelet egyhangú letárgyalása elé.

Szépészeti egyesület alakulás előtt. A sétatér rendezőbizottság folyó hó 14-én ülést tartott és kimondotta, hogy a sétatér és a város kellő rendezése ügyében szükségesnek tartja egy szépészeti egyesület megalakítását s az alakulási akciót a napokban bevezeti. A szépészeti egyesület kötelékébe bevonja az egész város közönségét s a befolyó tagdíjakból első sorban a sétatér fogja rendezni, fejleszteni. Kimondotta az értekezlet azt is, hogy a sétatér melletti, kath. egyház tulajdonát képező területet megvásárolja, hogy az állami iskola és törvényszék elhelyezésével igénybe vett sétatéri telket ebből kiegészítse és berendezze. Ennek a tervnek megvalósulása most már a kath. egyháztól függ, reméljük, hogy az egyháztanács nem fog a méltányos árajánlaton napi rendre térni, hanem készséggel hozzájárul a város törekvéseinek előbbreviteléhez.

Bejelentési szabályrendelet. A székelyudvarhelyi bejelentési hivatal a bejelentési kötelezettség általánossá tétele s a bejelentések nyilvántartásáról szerkesztett szabályrendeletet letárgyalta s az előkészítő bizottság a közellebből összehívandó képviselőtestületi közgyűlés elé terjeszti. A bejelentési szabályrendelete eddig is meg volt a városnak, de nem volt végrehajtva s most a bizottság más városok mintájára szigorubb eljárásokhoz és feltételekhez köti a letelepüléseket. A szabályrendelet szerint ezután mindenki köteles 24 óra alatt jelentkezni s letelepülését bejelenteni.

Az udvarhelymegyei gazd. felügyelőség működésének felülvizsgálata céljából f. hó 4-én *Likl* Károly m. kir. gazd. főfelügyelő a földmivelésügyi minisztériumból a vármegyébe érkezett s itt 5., 6., 7-én *Székelyhidy* Viktor gazd. felügyelővel 24 község tenyészállat állományát felülvizsgálta s úgy a beszerzett anyag, mint az állatok tartásával, értesülésünk szerint nagyon meg volt elégedve.

Uj tanítói állás szervezése. A vallás-és közoktatásügyi miniszter a fenyédi róm. kath. iskolánál a kir. tanfelügyelőség előterjesztésére és a közigazgatás javaslatára egy újabb tanítói állás szervezéséhez hozzájárult s a kiegészítő államsegélyt engedélyezte. Az iskolaszék most hirdette ki a pályázatot tanítónői állásra.

Áthelyezések. *Bokor* Ferencz csikszeredai számvevő gyakornokot a székelyudvarhelyi számvevőséghez helyezte át a pénzügyminiszter. — A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Thamó* Anna parajdi és *Vogel* Ida alsószombatlai állami óvónőket jelen minőségükben kölcsönösen áthelyezte.

Nyugdíjazás. Sándortelke község veterán tanítóját *Bálint* Andrást, 40 évi működése után saját kérésére a közoktatásügyi miniszter nyugdíjazta. A tanítói pályán hosszas időn keresztül szorgalommal és eredményesen működő tanítótól a vármegye tanítósa az ősz folyamán Sándortelke községben tartandó ünnepélyes ülésében fog bucsut venni.

Aranymisés pap. Székelyszentkirályi *Bálint* László t. kanonok, bereczki főesperes-plebános az elmúlt hét folyamán ülte meg pappá szenteltetésének 50 éves jubileumát.

A „Székely Nemzeti Alap” pályázata. A „Székely Nemzeti Alap” alapszabályzatát 1912. augusztus 14-én megalkotott értekezlet azért, hogy az egyesület kulturális céljai minél előbb a valóság felé közeledjenek, elhatározta, hogy egy 1912. szeptember 1-től havi előleges 10 részletben kifizetendő 300 koronás ösztöndíjra pályázatot hirdet. Felhívja tehát azon Udvarhely-vármegye területén illetőséggel bíró, középiskolát, vagy középfokú szakiskolát most elhagyott, egyetemre, főiskolába, vagy felsőbb iskolába a legközelebbi tanév elején belépni szándékozó kiváló ifjakat, kik ez ösztöndíjat elnyerni óhajtják, hogy születési, szegénységi és záróvizsgálati bizonyítványaikkal felszerelt bélyegmentes kérvényeiket, melyben az általuk választott pálya is megjelölendő, 1912. augusztus 26-ig az értekezlet alulírott jegyzőjéhez nyújtsák be. *Gálffy* Ignác, elnök, Dr. *Mezei* Pál jegyző.

Eljegyzés. *Török* Zsigmond eljegyezte *Feres* Erzsikét, *Veres* Mózes felsősfalvi áll. isk. ig. tanító kedves leányát, Felsősfalván.

A Népművelési Egyesület téli előadásai. A népművelési egyesület az elmúlt téli időszakban rendezett közismereti előadásait a jövő télen vetítógép alkalmazásával ismétli meg. A vetítógép kezelésének elsajátítására f. hó 13-án jöttek össze az előadó tanítók Székelyudvarhelyre, az áll. isk. termeiben, hol *Bene* Lajos mutatta be a gépkezelés módjait. Az összejött tanítók számából ítélve a jövő télen nagyon sok ismeretterjesztő előadás lesz a vármegye községeiben.

Örömhír a felekezeti tanítóknak. A kultuszminisztériumból kiszivárgott hírek szerint az ország összes községi és felekezeti tanítói szeptember hó folyamán meg fogják kapni a pénzügyminiszter által kilátásba helyezett 2 millió koronából a drágasági pótlékot. Hogy fejenként mennyi lesz kiutalva, nem tudható.

Az Erdélyrészi Kirendeltség a következő téli időszakban is rendezni fog a vármegye 3—4 községében háziipari fafaragó tanfolyamot, melyeken a kisgazdák székérmekészítéssel, gazdasági eszközök készítését fogják elsajátítani. A tanfolyamok helyére vonatkozólag a döntés megtörtént, míg az idő ezután lesz meghatározva. A legelőjavítási munkálatok, legelőkön itatók létesítése a kora tavasz óta folyton munkálatban van. Értesülésünk szerint cement beton itatók, vályuk eddig *Vargyas*, *Lövete*, *Kápolnásfalva*, *Oklánd*, *Zetelaka* közbirtokosságok havasi legelőin készültek el, *Gyepes* részére most van munkában s még ez évben 10 közbirtokosság legelője lesz ellátva cement vályu itatókkal. Az ősz folyamán az engedélyezett segélyből a vármegye 20 községében összesen 20 kisgazda udvarán létesíttetik mintatrágyatelep. *Bethlenfalva* és *Bözöd* községek fedetési állomásainak fentartási költségeire, illetőleg ennek részbeni fedezésére 400—400 kor. segélyt utalt ki a kirendeltség. *Kányád* község fogyasztási szövetkezete 1000 kor., az udvarhely-vármegyei méhészegylet a kolozsvári országos méhészeti kiállításon való résztvétele költségeinek részbeni fedeztetére 300 kor. államsegélyt nyert *Székelyhidy* Viktor gazd. felügyelő, udvarhely-megyei megbízott javaslatára.

Balesetek. Folyó hó 13-án Bögz községben csépeletetett *Fábián* József székelyudvarhelyi gőzfűrészes és malomtulajdonos s a gép megvizsgálásánál a szíjjazat a géphez sodorta és vállkulcs-csontját, valamint 3 oldalbordáját törte össze a gépkerék s tüdeje is roncsolást szenvedett. Súlyos sebeivel lakásán ápolják. — Szentén súlyos kimeneteli balesetről veszünk hírt Zetelakáról, hol az épülő templom mellékállványa omlott le s a rajta dolgozó *Jakab* Véri, *Balog* Elek és *László* György a leomló állvánnyal földre zuhantak. *Jakab* Véri súlyosan, többiek könnyebben sérültek és a helybeli kórházban ápolják őket. A felelősség megállapítása végett törvényszéki vizsgálat van bevezetve.

Méhészegylet tanulmányutja. Tegnap reggel a vármegyéből 55 méhészkedő kisgazda és nő indult el hosszabb tanulmányutra. Megtekintik Tordán az állami faiskolát, celulose gyárat, mézeskalács ipart, Kolozsvárt a gazdasági akadémia gazdaságát, az intézet berendezését a rózsasóly gyártást, gyógynövény gazdaságát, szárító helyiséget és a gyógynövényeket feldolgozó laboratóriumi osztályt, az egyetem botanikus kertjét, Kolozsvár nevezetességeit és a méhészeti kiállítást; Szamosfalván a nagyobb méhészeti telepeket és Marosújváron a sóbányát. A tanulmányút 5 napot vesz igénybe.

Halálozás. *Botos* Imre a székelykereszturi tanítóképző intézet gyakorló iskolájának tanítója, az udvarhelyvármegyei tanítóegyesület titkára rövid szenvedés után f. hó 10-én elhalt Székelykeresztúron.

Özv. *Sorger* Jánosné szül. *Walentsik* Nagy Lina folyó hó 10-én életének 83-ik évében, hosszas szenvedés után Erzsébetfalván elhalt.

Barabás Józsefné szül. *Szöke* Károlina életének 33-ik, boldog házasságának 8-ik évében f. hó 14-én meghalt Székelyudvarhelyen.

Iskolai értesítés. A helybeli m. kir. állami főreáliskolában az 1912—1913. tanévre a beiratások f. évi szeptember 2., 3. és 4-én tartatnak meg. Az iskola év megnyitása 4-én d. e. 11 órakor a tornacsarnokban lesz. A beiratásokat megelőzően, augusztus 31-én d. e. 8—12 és d. u. 3—5 óráig a javító, pótló és kiegészítő vizsgálatok tartatnak meg. Ugy a beiratáshoz, mint a 31-én tartandó vizsgálatokhoz tartozik minden tanuló iskolai bizonyítványát magával hozni. A más irányú iskolából jövő s magasabb osztályba átlépni szándékozó tanulókkal a felvételi vizsgálatok, valamint a magánvizsgálatok is a beiratási napokon tartatnak meg. Az érettségi vizsgálatok szóbeli része szeptember 14. d. u. 3 órakor, az írásbeli része szeptember 7., 9. és 10-én tartatik meg. Erre a vizsgálatra szeptember 3-án déli 12 óráig lehet az igazgatóságnál jelentkezni. Azok a rendes tanulók, akik tandíjmentességet akarnak nyerni, az igazgatósághoz címzett s hatóságilag kiállított vagyonossági bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket már a beiratás alkalmával, de legkésőbb szeptember 15-ig nyújtsák be az illetékes osztályfőnököknek. Az internátus konyhájáról 25—30 szegényebb sorsu tanuló kaphat mérsékelt díjért ebédet; ezért is az igazgatósághoz kell folyamodni szegénységi bizonyítvánnyal. A szegényebb sorsu tanulók az intézettől tankönyveket is kaphatnak korlátolt számban. Minden, az intézetre vonatkozó kérdésre, készséggel ad felvilágosítást az igazgatóság.

Mulatságok. A parajdi ifjuság f. évi aug. 20-án a Kenyeres-féle szállóban este 8 órakor kezdődőleg bált; Bögz és vidéke közönsége az ott szünidőző ifjuság rendezésével aug. 25-én szintén este 8 órakor kezdődőleg a község háza nagytermében zártkörű augusztílist cabarettel összekötte rendez.

Br. Orbán Balázs emlékünnepe. A Szejké fürdőn üdülő vendégek a Szejké fürdő megalapítójának, a Székelyföld monográfiája megírójának emlékére szépen sikerült ünnepélyt rendeztek f. hó 11-én a Szejké fürdőben. A városból óriási számú közönség vonult ki az ünnepélyre s részt vett azon a Br. Orbán család is. Az ünnepély d. u. 4 órakor kezdődött a székelyudvarhelyi dalárda énekével, mely után *Fülöp* Erzsike adott elő kiváló hatással egy szép költeményt. Az ünnepi beszédet *Gálffy* Ignác keresk. isk. igazgató tartotta, szép gondolatmenettel vonva le a mai generáció feladatát és teendőit a nagy ősök és hazafiak példáihoz. Különösen nagy hatást tett a harmadik unió eszméje, melylyel a testvéri egyesülésért, az önzetlen szeretetben való egyesülést sürgeti s az ezt gátló akadályokat ostromozza. A nagyhatású beszéd után *Rájk* J. adta elő lelkesültséggel Thaly Kálmán költeményeiből „Haj Rákóczi, Bercsényi” című költeményt s végül a dalárda precíz ének darabja zárta be az ünnepélyt. Az ünnepélyt reggelig tartó bál követte, ami szintén igen szépen sikerült.

A homoródvidéki főisk. ifjúság szép közönség jelenlétében tartotta meg aug. 4-én táncmulatságát H.-sz.-mártonban. Az idő eleinte elvette a reményt, hogy a mulatság a szabadban megtartható legyen, de estefelé annyira kitisztult, hogy a csillagos ég alatt folytatni lehetett a kedvezőtlen auspiciumok mellett megindult táncot. A világpósta első nyertese Cseh Vilmoska, második nyertese Rácz Piroška, harmadik nyertese Györfy Margitka volt. A vig hangulatot fokozták a jól sikerült tűzijátékok, melyeket Györfy Béla medikus rendezett. Az erkölcsileg és anyagilag jól sikerült mulatság a hajnali órákban ért véget. A mulatság tiszta jövedelme 16 kor. 70 fill. volt. Felülfizettek: Dr. Szabady Tivadar, Dr. Gyarmathy Dezső 10—10 K, Kisgyörgy Sándor esperes 5 K, Kelemen Kálmánné, özv. Török Józsefné 2—2 K, Gál Mózes 1 K 50 fill., Salamon Józsefné, Szotyory Lajos, Bocz Elek, Kiss József, Barra Lajos, Beke Mózes, Ürmösy József 1—1 K, Ilyés I.-né, Deák Árpád, Málnási Miklós, Tompa Sándor, Marossy Márton, Varga Sándor, N. N., özv. Salamonné, N. N. 50—50 fill. — Fogadják a nemes szívű adakozók a szegény gyermekek hálás köszönetét!

A székelykereszturi II-ik méhészeti tanfolyam befejezése. Szép és lélekemelő eredménnyel fejeződött be folyó hó 10-én a székelykereszturi II-ik méhészeti tanfolyam az állami tanítóképző intézet tornacsarnokában. Megható üdvözlő beszédben nyitotta meg d. e. 8 órakor Ujvári Mihály intézeti igazgató, megbízott vizsgaelnök a tanfolyam záróvizsgálatát, mely után a tanfolyam hallgatói precíz feleletekben tettek bizonyosságot arról, hogy mind az elméleti, mind a gyakorlati méhészetet teljesen elsajátították. A tornacsarnok két oldalán festői szépségben sorakoztak a szebbnél-szebb méhkaptárak, melyek viszont a mellett tanuskodtak, hogy a méhészeti hallgatók a kaptárak készítésében is nagy ügyességre tettek szert. A záróvizsgálat befejeztével Ujvári Mihály elnök örömteljes szavakkal zárta be a tanfolyamot, buzdítván a hallgatókat, hogy „a méhészetet terjesszék a nép között is, tudván azt, hogy így nemcsak hasznot hajtunk magunknak és másoknak, hanem hazánk méhészetét is fellendítjük, kifejlesztjük”. Ezek után Sümegi János nemes-szólóki tanító a hallgatók nevében mondott köszönetet Ujvári Mihály intézeti igazgatónak, Tóth János méhészeti szaktanárnak és Péter Ferencz intézeti faragászati szaktanárnak a méhészeti tanfolyam alatt kifejtett önzetlen buzgalmukért, mire Tóth János méhészeti szaktanár mondott köszönetet, kérvén a hallgatókat, hogy a mit tanultak: ne csak megtartsák maguknak, hanem mindenütt terjesszék a nép között.

x A „Vasárnapi Ujság” augusztus 18-iki számának nagyszámú értékes és érdekes képe között főleglítettük Juszko Béla törökországi rajzeit, egy képsorozatot a nürnbergi Dürer-emlékekről, Vadász Miklós pompás rajzát, egy sorozatot a görög-római arckép-szobrászat remekeiből. Szépirodalmi olvasmányok: Kafka Margit és Erdős Renée versei, Szende-Dárday Olga és Claude Farrère regénye, Lakatos László novellája, stb. Egyéb közlemények: czikk (ábrákkal) az időjárás mostani változásairól, Kun Andor czikke Kossuth Lajos bankjegypöréről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Botrányos állapotok Szombatfalván. Székelyudvarhely V-ik kerületében a templom és iskola körül vásár- és ünnepnapokon cselédekből összeverődött társaság mulat muzsikaszó mellett. Duhaj jelenetek járnak s néha-néha parázs verekedéseket is le szoktak adni a szerelmes szívű legények. Néha-néha az ott eljáró közönség után kiabálnak s hangos szóval követelik, hogy nekik tisztességtudóan köszönjenek s illő tiszteletet adjanak, mert ha nem — itt jön a java — bajlesz Szombatfalván. Tekintettel arra a körülményre, hogy e vad szokás már nagyon is elharapódzott és az iskola körül összegyűlő s játszó gyermekek állandóan a megbotrányoztatásnak vannak kitéve, szemérmetlen trágár beszédek és jelenetek, kiabálások miatt az istentisztelet mindig meg van zavarva, sőt az iskolai tanítási idő alatt az iskolai fegyelem is nehezítve van — az iskolában vasárnaponként tartani szokott gazdaköri ülések a duhajságok miatt szintén zavartatnak — úgy az egyháztanács, mint a gazdakör elnöksége és tagjai együttes kérdésben fordultak Székelyudvarhely

város rendőrkapitányságához, hogy az iskola és templom mellett lévő tánczokat szüntesse be s ezen intézkedéssel egyszersmindenkorra vessen véget a botrányos állapotoknak. Helyeseljük az egyháztanács és gazdakör eljárását.

A hadsereg testi épsége. A legutóbbi napokban mindenféle riasztó hír kelt szárnyra azokról az intézkedésekről, a melyek alapján a sorozásra kerülő ifjak testi alkalmasságát elbírálják. Sokan azt hitték, hogy a hadvezetőség engedett a testi alkalmassághoz fűződő szigorú föltételekből, csak azért, hogy a fölemelt ujonczlétszámot kiállíthassa. Megbízható forrásból arról értesülünk, hogy a híresztelés és a belőle levont következtetések tévedésen alapulnak, mert az új utasításban fölsorolt fogyatkozásokat csak akkor lehet helyesen értékelni, ha a régi utasítás hasonló táblázatát ismerjük. Akkor kiderül, hogy az új utasítás alig különbözik a régitől s a különbség egyáltalán nem esik a hadsereg rovására. Viszont senkit sem ér igazságtalanság azzal, hogy testi hibája mellett is, ha bizonyos határokat meg nem halad, tényleges szolgálatot kell teljesítenie. A hadvezetőség a legutóbbi rendeletében különben erősen bizakodik, hogy az ideai ujonczlétszám kizáróan a teljesen alkalmasakból kerül ki. A védőerőtörvényutasítás négy csoportra osztja a testi fogyatkozásokat. Az első csoportba csak olyan fogyatkozások tartoznak, a melyek a fegyveres szolgálatot abszolút nem akadályozzák. A régi gárdaseregek iránt támasztott követelmények közt az esztétikainak nagy, sőt elsőrendű szerepe volt. Ma sem a kopaszság, sem egy kisebb anyajegy nem akadályozhat abban, hogy japánmódra verekedjünk. Tévedés, hogy a nagyfejűség is idetartozik mert ez a harmadik csoportba esik, az első csak a szabályos koponya nagyságától és alakjától való csekélyebb eltérést enged meg. A régi utasítás az első csoportból kizárta a lúdtalpuakat, izzadó lábpuakat, sérveket stb. Azóta az orvosi tudomány fejlődött s már régóta, időközben kiadott rendeletek alapján ezeket a fogyatkozásokat nem tekintették akadályozónak. Megállapítható, hogy az első csoport fogyatkozása olyanok, hogy alig van ember, a kinek ne volna belőle. Híres atlétáink, legdaliásabb férfiszépségeink közt is gyakori a térsurlós, a rövidlátó, a vágott orru. Csak körül kell néznünk.

A második csoport fogyatkozásai is olyan természetűek, hogy az egyenruhát nem teszik komikussá, a minthogy európai szemben sohasem tehet komikussá valakit, hogy szerencsétlenségére biczeg. E mellett lehet jó szabó, cipész, szerelő, küldönc stb.

A harmadik csoportba tartozók sohasem fognak egyenruhát viselni. Akkor pedig, hogy sánczot ássanak, erdőt vágjanak ki, házakat romboljanak, anyagot hordozzanak, nincs szükség Adoniszokra.

A negyedik csoportba tartozók valóban teljesen nyomorékok. Ez a legnagyobb tévedés, hogy ezek is tekintetbe jönnének, mint katonák. Utóvégre is minden hadkötelesnek meg kell jelennie a sorozóbizottság előtt, nem ő van hivatva elbírálni hogy mennyire alkalmas, vagy alkalmatlan. Ennek következtében olyanok is kerülnek oda, a kikről első tekintetre megállapítható a teljes alkalmatlanság. Ezt is föl kellett tehát sorolni, taxative, a logikai teljesség kedvéért.

Állati betegségek. Sertésorbáncz fellépett járványosan Erked, Ujszékely és Bögöz községekben, szórványosan Felsőboldogfalva és Siménfalva községekben. Sertésorbáncz megszűnt Bogárfalva községben. Sertésvész fellépett járványosan Farkaslaka és Felsősófalva községekben, szórványosan Vargyas községben. Sertésvész megszűnt Küküllő-keményfalva és Recsenyéd községekben. Lépfene fellépett szórványosan Bibarczfalva község szarvasmarha állományában.

x **Ügyvédlélték és jogszigorlók érdeke** vizsgálk gyors letétele, mert a törvényben megállapított átmeneti idő mulik. Minden perc felhasználandó. Intézetünk ugyanezért fokozott erővel, megszakítás nélkül folytatja tanfolyamait, amelyek a szeptemberi szigorlatokra, alap- és államvizsgára, a szept.-nov. ügyvédi vizsgára készítik elő a jelölteket, mint ez már országosan elismert és köztudomású: szakértelemmel, lelkiismeretesen, alaposan és gyorsan. — A nyári tanfolyamok díja lényegesen redukált és mérsékelt. A kereslet megcsappanása folytán az itteni megélhetési viszonyok is sokkal kedvezőbbek, mint évközben. A szigorlati követelmények szeptemberben még átlagosak, de azután már az új rendszer között be új tanárokkal, új terjedelmes tankönyvekkel, az anyag megkészszerződésével, megnehezülésével és a nívó szigorításával. Ha szíven viseli sorsát, használja fel ezt a rendkívül alkalmasan kínáló időt. Forduljon hozzánk évtizedes nívós és sikeres működésünkre alapított bizalommal. Célyszerű otthonkésülésre is igen alkalmas módot nyújtunk, A jegyzetek kölcsöndíja is rendkívül jutányos a szünidőben. Egy-két előadás díjmentes meghallgatása után meggyőződést szerezhet arról, hogy az elmaradhatatlan sikernek minden biztosítékát csekély ellenértékért nyújtjuk. Felvilágosítást díjmentesen adunk. Az ügyvédi vizsgára vonatkozó külön kiadványunkat díj- és portómentesen küldjük. **Dr. Dobó Jogi- és Ügyvédi Szeminárium,** Kolozsvár, Bolyai-u. 3.

KÖZGAZDASÁG.

Gyógynövények és Udvarhelymegye mezőgazdasága.

Székelyudvarhely, június 27.

Valamikor réges régen, mikor a patriálkális egyszerűséget a kultúra nem bántotta, rendkívül nagy szerepet vitt a falusi népek mezőgazdaságában és háztartásában a gyógynövényeknek — nem annyira termelése, mint inkább szedése és felhasználása. Minden falunak meg volt a maga 5—10 javasasszonya, 3—4 állatorvosa, kiknek házpadlásuk, kamarájuk egész drogeriát képezett, azonkívül nem volt család, hol a háztartásnál felfalálható ne lett volna a gyógynövények több válfaja. Tapasztalatok, hosszas gyakorlás és szájhagyományok után nagyon jól ismerték a közönséges surló hatását a vizeleti nehézségek ellen, gazdasági szempontból benne az állatok egyik legnagyobb veszedelmét tudták. Ismerték a Bajmóczát s alkalmazták bélférgek, hasmenés és női betegségeknek, a havasi korpafüvet hólyagbajok ellen, a sisakvirágot köszvény ellen, az édesgyökert páfrányt köhögés, rekedség; a férfias páfrányt galandfőreg elhajtására, az ősi kikericsét vízkór-ság gyógyítására, a martilapit tüdőbetegség, a gyermek lánczfűvet májbajok ellen, a fekete nadálytővet csonttörések borogatására. Az is közismertes, hogy kolerajárvány idején az erdők szélén található, gyökerében sok csersavat tartalmazó Vérontó Pimpó gyökerét pálinkába és borba örlve — itták. Emberek és állatok lépbetegségét a szarvas, vagy gimnyelv herbájával gyógyították, kelésekre, daganatokra a mézkerop, vagy somkoróból készített flastromot raktak, — a gyermekek hólyaghurutát az orbánczfűvel, bőrkiütéseit pedig az árvácskával gyógyították, s amit az ókorban kivégzésekre használtak fel: a bűdös bürökkel a görvénykórosokat boldogították. Nagy családoknál állandóan ott volt a féregűző Varádcsfü emberek és állatok részére, a Vad majoránna és a maszlav vagy tövises disznó leveléből sodrott szivar asztmások és fogfájások részére. Kitűnő theának használták fel a hársfavirágot, bodzát, kőkenyvirágot, kakukfűvet, kereklevelű mályvát vagy papsajt levelet, székfűvet, ökörfarkkórót és az áfonya levelét. Se szere, se száma azoknak a vadon termő gyógynövényeknek, melyeket a régi népek az emberek és állatok egészségének megőrzése végett állandóan használatban tartottak és használtak legtöbb esetben főzet képen, sőt egyes egyházak régi elsárgult felírásai akárhány olyan ember nevét megörökítették, kik igen kitűnő házikenőcsőt, flastromot készítettek a szenvedők számára.

A gyógynövényeknek széleskörű ismerete és általános használata a patriálkális idő korszakában szükségszerű volt. Méréföldre lehetett menni, míg képzett orvosra találhatott az ember s maga a drogerikus üzlet, a gyógynövények feldolgozása is tudvalevőleg primitív volt. A gyógyászati növények általános ismerete és háztartási közhasználatá tehát ezért volt széleskörű elterjedésben, azonban az idők folyamán előre nyomult kultúra lassan lassan kioltotta ezt és jött helyébe a mai állapot s a törvények által korlátozott gyógyászati kereskedelem, mely aztán a gyógynövények alkalmazását, módzatainak megállapítását az orvosok kezébe tevén le, az ugynevezett kuruzslókat a modern tudomány teljesen kiirtotta a föld színéről. A kontár gyógyszerész, falusi doktorok és patikusok kihalása magával hozta aztán a gyógynövény gyűjtésnek elhanyagolását, s ma már nem hogy találunk egyes házakban szárított gyógyfüveket, de népünk azok ismeretét is nélkülözi. Volt idő, mikor a gyógynövény szükségletnek legnagyobb részét hazai drogistáink itthon szerezheték be, ma már $\frac{1}{4}$ részét se képesek hazánkból megtalálni, pedig a rétek, erdők, mezők virágai tömve vannak ezekkel — szegény, elnyomorult emberekkel is tele van társadalmunk, kik igazán jól tenézék ha ezek összegyűjtésével ahelyett, hogy a társadalom nyakán élősködnek — fenntartásukat biztosítanák — tengernyi vagyont tartanának vissza az ország részére. Hogy csak tájékozást szerezhessünk említjük fel, miszerint a hársfavirágról 150 K., a bodzavirágról 60 K., kőkenyért 100 K., árnyika gyökerért 90 K., székfűért 110 K., ökörfarkkóró virágjáért 260 K., pipacsért 180 K., buzavirágról 200 K., korpafüért 360 K., páfrányért 60 K., a kikerics magjáért 100 K., bűdös bürökért 40 K., anyarozsért 300 K., beléndek leveléért 75 K. fizetnek m.-mázsánsként a gyógynövénykereskedők, pedig az itt felsorolt növények nálunk a leggyakoribbak, uton-utfélen előfordulnak.

Nagy vétet követünk el önmagunk és nyomorba jutott embertársaink ellen, mikor nem kényszerítjük őket gyógynövényeszedésre, hanem naplopásra kényszerítve menházakba tereljük, koldulásra utaljuk az emberi humanizmus szent

nevében. A menházaknak kellene első sorban felkarolni a gyógynövények gyűjtését, szociális törvény alkotásával biztosítani annak létjogosultságát, mert meg vagyunk győződve, hogy minden egyes községi menházat fellehetne tartani ennek jóvedelméből. Hazánkban már igen sokan foglalkoznak rendszeres termeléssel is, beállítva a gyógynövény táblákat a termési forgókba. Maga Péter Béla a kolozsvári gazd. akadémia igazgatója tart fenn nagy táblát az akadémia gazdaságában, hold számra termelve a zilizt, zsályát, ökörfarkkórót, fekete mályvárózsát, benedikte füvet stb. stb. s az akadémia értesítőjében közreadott elszámolás szerint a gyógynövény telep átlagos tiszta jóvedelme kataszter holdanként 5—600 kor. között váltakozik évenként. Nem bruttó, hanem nettó jóvedelmet értünk. Nincs kétségünk benne, hogy ezen adatok a tiszta valóságot tüntetik elénk, mert hisz az egész ország gazdaközönsége számára készül egy-egy ilyen intézet évi értesítője a kormány hatósági felülvizsgálat és jóváhagyással. A gyógynövények mezőgazdasági termelése különösen a méhészek részére nagyon ajánlatos, hisz az összes gyógynövények mézelővirágok s a rendszeres termelés alá fogott táblákat anynyira látogatják a méhek, hogy azokat csak kora reggel és késő esti órákban lehet szedni, nappal a méhektől nem lehet dolgozni.

Megváltozott idők alatt, megváltozott rendszer szerint élünk; a házi gyógyászat is ma már túlhaladt álláspont s azok a növények, melyek a múltban a házi drogériát ellátták, ma a kereskedelem útján a laboratóriumokba vannak utalva s kivonatilag dolgoztatnak fel spiritus lángok fölé álló lombik tömbök által. Fájlalni való, hogy a vámhivatalok statisztikája szerint évenként 8500.000 K. értékben jönnek hazánkba azok a gyógynövények, melyeket mi itthon lábbal taposunk és felrugunk. Hát nem vagyunk mi élehetlen emberek, mikor nemcsak a szedésre, de a rendszeres termelésre is kezünkbe áll minden szükséges eszköz, ha lenne bennünk egy kis szociális és közgazdasági érzés? (—l)

Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR,
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

A Ferenczy és Kovács

cé g alatt ferró és általam vezetett
fényképeszeti műtermet ezután

Kovács István fényképeszeti műterem

Kossuth-utca 21. sz. a.

saját czgem alatt fogom tovább vezetni.

Mint eddig, úgy a jövőben is főigyezetem lesz, hogy pontos iszolgálás által s művészi ívelü képek készítésével a n. é. közönség szives partfogását kiérdemeljem.

Szives partfogást kér tisztelettel

KOVÁCS ISTVÁN.

Szám: 584—1912. végrh.

Arverési hirdetemény.

Alulirt bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti VI. ker. kir. járásbiróság 1912. évi Sp. VIII. 318/3. sz. végzése következtében Dr. Sömjen Géza ügyvéd által képviselt Gallart Girbal József javára 367 K 60 fill. s jár. erejéig 1912. évi június hó 18-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 620 koronára becsült következő ingóságok u. m.: butorok és irodalmi művek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbiróság 1912. évi V. 315/2 számú végzése folytán 367 K 60 f. tőkekövetelés, ennek 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 69 K 40 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Székelyudvarhelyen, Árpád-utca 27. szám alatt leendő megtartására 1912. évi augusztus hó 27-ik napjának d. u. 4 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Székelyudvarhely, 1912. évi aug. hó 10-én.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Sz. 660—1912. vhtó.

Arverési hirdetemény.

Alulirt bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. ker. kir. járásbiróság 1912. évi Sp. IV. 747/3 sz. végzése következtében Dr. Frenkl Gyula ügyvéd által képviselt Törlei József rt. javára 810 kor. s jár. erejéig 1912. aug. hó 5-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2025 koronára becsült következő ingóságok u. m.: butorok, berendezés és bor nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbiróság 1912. évi V. 425/2 számú végzése folytán 53 K 80 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig Székelyudvarhelyen Kossuth-utca 22 sz. a. leendő megtartására 1912. évi augusztus hó 28-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Székelyudvarhely, 1912. évi aug. hó 13-án.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Sz. 7988—1912. tkv.

Arverési hirdetemény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint tkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint dr. Jodál Gábor ügyvéd által képviselt László Istvánné nagygalambfalvi lakos végrehajthatónak, Tódor Ferencz bögozi lakos gyám által képviselt kiskoru Tódor Sándor s társai végrehajtást szenvedők elleni 104 K 40 fillér tőke, ennek 1912. évi május hó 17-ik napjától járó 5% kamatai 14 K 30 fillér eddigi s még a jelen kérésért 27 K 30 fillérben megállapított, valamint a még felmerülhető költségeknek kielégítése végett, az 1881: évi LX. t.-cz. 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében a székelyudvarhelyi kir. tvszék területén levő és a bögozi I. R. 973 sztkvi A+765 hrsz. szántó 85 K, a 2020 hrsz. szántó 10 K, a 2961 hrsz. szántó 77 K, az 1637/2 hrsz. legelő 4 K, a 3517/1 hrsz. szántó 1 K, a 761 hrsz. szántó 4 K kikiáltási árban a C) 20 alatt Tódor Ferencz javára bekebelezett 1/2 részbeni haszonélvezeti jog sérelme nélkül, amennyiben pedig a 761 hrsz. ingatlanért a C) 19 alatt bekebelezett követelés kielégítésére 250 K az árverésen meg nem ígértetnek, ugy ez az ingatlan a haszonélvezeti jog fenntartása nélkül fog eladatni, a bögozi I. R. 1280 sztkvi A+763 hrsz. szántó 42 K, a 927 hrsz. erdő 4 K, az 1311 hrsz. erdő 1 K, az 1380 hrsz. legelő 2 K, az 1491 hrsz. erdő 3 K, az 1520 hrsz. erdő 4 K, a 2200 hrsz. legelő 1 K, a 3615 hrsz. erdő 1 K, a 4051 hrsz. erdő 1 K kikiáltási árban a C) 1. alatt 1/2-ed részbeni haszonélvezeti jog sérelme nélkül, a bögozi I. R. 101. sztkvi A+342, 343 hrsz. belsőségnek (faház kerttel) B) 34—37 t. a. jutaléka 270 K, a 764 hrsz. szántónak B) 34—37 t. a. jutalékára 24 K, a 980 hrsz. szántónak B) 34—37 t. a. 3 K, az 1147 hrsz. erdőnek B) 34—37 t. a. 1 K, az 1346 hrsz. erdőnek B) 34—37 t. a. 1 K, a 2019 hrsz. szántónak B) 34—37 t. a. 8 K, a 2144 hrsz. legelőnek B) 34—37 t. a. 2 K, a 2962 hrsz. szántónak B) 34—37 t. a. 60 K, a 3516 hrsz. szántónak B) 34—37 t. a. 12 K, a 3689 hrsz. erdőnek B) 34—37 t. a. 1 K, a 3831 hrsz. erdőnek B) 34—37 t. a. 1 K, a 4071 hrsz. erdőnek B) 34—37 t. a. 2 K, a 1142 hrsz.

erdőnek B) 34—37 t. a. jutalékára 1 K kikiáltási árban a C) 21 alatti haszonélvezeti jog sérelme nélkül az 1912. évi szeptember hó 19-ik napjának d. e. 9 órájkor Bögoz községházánál megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek mellett el fog adatni.

1. Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

2. Vevő köteles a vételárt két egyenlő részletben és pedig az első részletet az árverés napjától számítandó 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 30 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 5% kamatokkal együtt az 1881. évi 39625. I. M. az igazságügyi letétek kezelése tárgyában kiadott igazságügyminiszteri rendeletben meghatározott módokatok mellett a székelyudvarhelyi m. kir. adóhivatalhoz, mint letéti pénztárhoz befizetni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1912. évi július hó 16-án.

Bella Kálmán, s. k.,

kir. tvszki albiró.

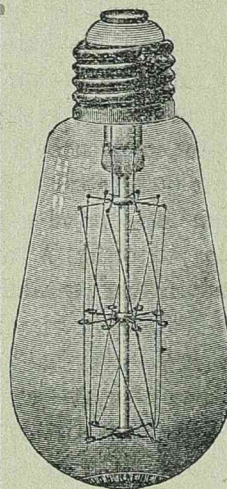
Csak háromszor kikötött szálú Kolloid Wolfram lámpa

ad tiszta fehér fényt, ég sokáig és fogyaszt kevés áramot.

Kizárólagosan kapható

25, 32, 40, 50, 60 és 100 gyertyafényben

Márk Testvéreknel Székelyudvarhelyt

Szám: 7370—912. tkvi.

Arverési hirdeteményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Váro Zoltán ügyvéd, szentgotai lakos végrehajthatónak Máté János hivatalszolga medgyesi lakos végrehajtást szenvedő elleni 51 K 06 fill. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az 1881. évi LX. t.-cz. 144. §-a alapján, a 146. §-a értelmében az árverést elrendelte és a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a székelyudvarhelyi 146. sz. tkvi A + 268. hrsz. belsőség (faház udvarral és kerttel) 1/2-ed része 660 kor. kikiáltási árban 1912. évi szeptember hó 2-án d. e. 10 órakor a kir. tkvi hatóság árverelő szobájában, földszint 39 sz. megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1912. június 25-én.

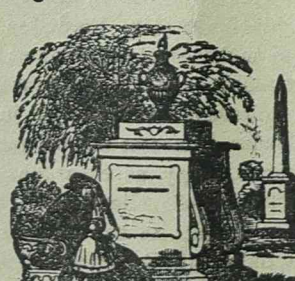
Bella Kálmán, kir. törvényszéki albiró.

PERSIÁN JÁNOS UTÓDA

Csató Imre első temetkezési intézete

és mindennemű bel- és külföldi márvány, gránit és syenit sirkő nagy raktára

Székelyudvarhelyen Telefon 17. sz. Batthyány-tér 3. Eötvös-utca 5.

Dícső és pontos kiszolgálás!

Önműködő koporsó súlyesztő gép!

Szobadisztésekhez szab. gépek, mely által a falak rongálódása ki van zárva

Már az egész város beszéli, hogy

FERENTZY L. FIA fénykép műterme

nem a Kossuth-utcában van, hanem
a Batthyány-tér 15. sz. alatt, Nagy-
solymosi Koncz Ármin udvarán.

Hol teljesen új és legmesszebbmő-
kivánalmaknak is megfelelő modern be-
rendezéssel **Ferentzy L. Fia** cég
alatt tovább vezessük. Készítünk kitűnő
gyermekfelvételeket, művésziösen össze-
állított családi csoport képet, fénykép,
műépitő, műipar és interieurókat, platin,
aquarell, olaj festmények, régi és új kép
után ragyítások bármely nagyságig. Ki-
vántára úgy helyben mint vidéken ház-
hoz kiszállók, a miért külön költséget
nem számítok.

Ezek tiszteletteljes közlése mellett nem tartom
szükségnek a mindent ígérő, de keveset adó
reklámhoz folyamodni, mert az igen tisztelt kö-
zönség eddig is megnyilvánult sokoldalú bizal-
mára támaszkodva, kifogástalan munkámmal aka-
rom kiérdemelni a szíves pártfogást. Tisztelettel

Ferentzy L. Fia.

Eladó háztelkek.

A Fürdő-utcában, Tábor-utcában a Solymosi
és Bálint-utczák folytatásában háztelkek rész-
letfizetésre □ ölenként 3—8 koronáig eladók.
Értekezhetni: Simó Mátyásnál Bethlen-u. 31. sz

Első férfidivat áruház

Szenkovits János Utóda

Legtöbb választék speciális
készítményű fehérművek, első
rangú gyárosok kalap, nyak-
kendő, sportcikkek, utibőrűndök
és takarók remekei. Sport és
divatcipők, kötött áruk, pénz-
tárczák, sötétbőrű vágó és a férfi-
divat szakmába vágó cikkek.
Divatos szabású férfidivat
mérték után, kész felöltők
teveszörből, gummi esőköp-
nyek legújanyosabb árban

Első férfidivat áruház
Szenkovits János Utóda

Székelyudvarhelyt.

Vételkötelezettség
nélkül tekintse meg

Székely és Réti

butorgyárosok
Marosvásárhely
Széchenyi-tér 44. sz.

állandó

butor-kiállítását.

Vidéki érdeklődők meghívására
vételkötelezettség nélkül sze-
mélyesen mutatjuk be gazdag
mintagyűjteményünket.

Részletre áremelés nélkül

Első varrógépraktár!

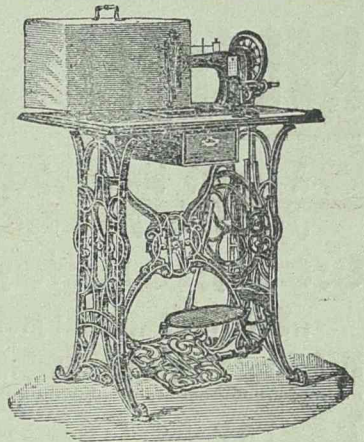
Dus választék s a legkiválóbb készítményű

■ varrógépek, vadászfegyverek, ■
halászati felszerelések, diszműárak

elsőgyártmányu szakmába vágó jól berendezett vas-
kereskedésünkben jutányos árak mellett beszerezhetők.

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése
Székelyudvarhelyt.

Fiókküzet: Székelykeresztur.

Üveg, porcelán és lámpaárak

nagyban és kicsinyben.

Mindenfajta metszett, csiszolt,
préselt és fuvott üvegárak.
Porcelán ebédlő, teás, kávé
készletek. Faience, köedény-
árak fehér és színes virágok-
kal, asztali és függőlámpák
legelőnyösebben beszerezhetők

Márk Testvérek

vegyeskereskedésében (Deák-tér 14. sz.)

Mindenfajta villamos égőteste-
ket raktáron tartunk. Mai áraink:
Fémszálas égők 25, 32, 40, 50 gyer-
tyafényű 1 drb 2 K. 50 f. — Szénszálas
égők 5, 10, 16, 25, 32 1 drb 70 fillér.

Cs. és kir. udvari szállítók

Legolcsóbb BUTOR bevásárlási forrás!

Erdély legnagyobb butorgyára
Mestitz Mihály és Fiai

Marosvásárhely,
Szécheny tér 41. sz.

Kolozsvárt,
Unió utca 7. sz.

Csakis kitűnő rukat hoz forga-
lomba s azokrét a legmesszebb
menő jót lást vállalja.

Hitelképes egyéneknek árfeleme-
lés nélkül részletre.

Menyasszonyi kelengyék nagy választékban

Fűrészgyárunkban minden-
nemű épületfa, deszka, lécz,
zsírdely és elsőrendű tölgy-
faparkett olcsón kapható.

Vidéken meghívásra be-
mutatjuk gazdag
mintagyűjteményünket.

Férfi és gyermek-
kalapok, sportcik-
kek, utazó táskák,
bőröndök raktára

Női és leánykalapok a legújabb francia model szerint

Nézd kedvesem

mily szép és jó árak kaphatók

BARCSAY KÁROLY férfi- és női
divatüzletében
Székelyudvarhelyt; állandó ujdonság hazai, angol és
francia női és férfi ruhaszövetekben, fekete, színes
ruha és blous selymekben, selyem, batiszt és gloth
papiánok, ágygarnitúrák, függönyök. Férfiingek, alsó
nadrágok, gallérok, nyakkendők, zsebkendők stb.

Disztemetkezési intézetemet szükség esetén elismert szolid,
olcsó árak mellett kérem figye-
lembe venni. Ércz, tölgyfa, fenyő és bevont koporsók raktára.

Sirkoszoru szemfedél nagyválasztékban.
1000 vég Ó-budai különlegességű vászon, 1 vég 23 mtr.
20 korona helyett 13 korona. Papián és alsólepedő vászon
egy szélybe 1 koroná 50 fillértől métere.

Alkalmi és nászajándékok!

Porcellán, üveg, köedény és lámpák

gyári raktára nagyban és kicsinyben.

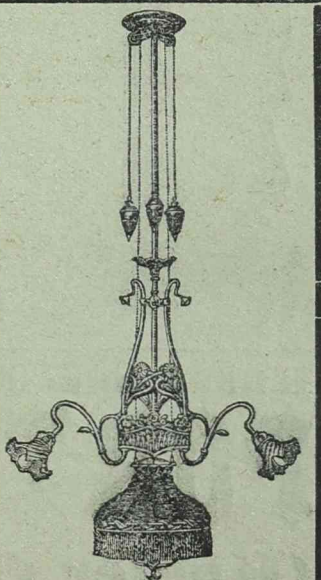
Mindennemű üvegáru, metszett, csiszolt, préselt és fuvott kivitelben
Porcellán árukban: étkező készletek, teás, fehér- és fekete-
kávé, hideg főlvágott, halas- és mosdóservisek és minden e szakba
vágó cikkek. Üvegezés, képeretkezés, tükrök legolcsóbb beszerzési forrása.

DRAGOMÁN-czégnél

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.

Villamos égők (izzótestek) jelenbeni árai: mindennemű fémszálas Wolfram-
lámpák 25, 32, 40 és 50 darabonként 2 korona 50 fillér.

Szénszálas égők 5, 10, 16, 25 és 32 darabonként 70 fillér

Kőbányai sör!!

A legjobb hírnevű **DRÉKER-féle**
„Korona” és „Dupla márciusi sör”
Első Magyar Részvény Sörfőzde
„Udvari” és „Goliát Maláta sör”
kizárólagos főraktár Udvarhelymegyében
Rösler és Gábor czégnél
Székelyudvarhelyt és Székelykeresztúron.
Vidéki és helybeli megrendelések hordók
és naponta frissen töltött palaczkokban
pontosan lesznek eszközölve.

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziszor, mely már
sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult
köszvénynél, oszúznál és meghűléseknél.
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok
miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és
csak olyan eredeti üveget fogadjunk el,
mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter
cégjeggyel ellátott dobozba van csoma-
golva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és
K 2.— és úgyszólván minden gyógyszer-
tárban kapható. — Főraktár: Török József
gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

CELL FRIGYES ÉS FIAI

bortermelők, bornagykereskedők

MEDGYES.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi

erdélyi
hegyi borokban!

hordókban és palaczkokban.

Kitünő saját termésű vörös borok.

Ha elegánsan akar öltözködni és jutányosan vásárolni, úgy szerezze be szükségletét

HIRSCH RUDOLF

férfi- és női divatáruházában

Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. alatt

Nagyválaszték: mindennemű férfi, fiu, női és leányka kész ruhák
és tavaszi női kabátok, női köztűmök, pongyolák és különféle
blouzokban. Mindennemű angol- és amerikai cipőkben. Állandó
raktár mindenféle női és férfi divatezikekben.

Szám 8533—1912. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint
tkvi hatóság közhírré teszi, miszerint özv. Csonta
Lászlóné késedelmes árverési vevő ellen Csonta
József és társai, mint Csonta Gábor tkvi tulajdo-
nos igazolt örökösei javára 5647 K 57 f. tőke
követelés iránti végrehajtási ügyében az 1881. évi
LX. t. cz. 144, 185, 186. §-ai alapján a 146. §-a
és a Vhu. 27. §-a értelmében az árverést elren-
delte és a következő ingatlan és pedig a székely-
udvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a
felsősófalvi I. R. 561. sz. jkvben A + 1652/2,

1739/1, 1740/1. hrsz. kaszáló és szántó 1100 K
kikiáltási árban az 1912. szeptember hó 23 ik
napjának d. e. 10 órakor Felsősófalva község
házánál megtartandó nyilvános árverésen el fog-
nak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiál-
tási ár 10%-át készpénzben vagy ovadékképes
értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi ható-
ságtól. Székelyudvarhelyt, 1912. aug. 10.

Mihály János s. k.,
kir. tvszki bíró.

Sirköveket,
lépcsőköveket, ita-
tővállukat műmár-
ványból és műkö-
vekből legjutányosabb
árban, legszebb kivitel-
ben felelősség mellett
készít

Imre Márton

kőfaragó mester

Székelyudvarhelyen
Kossuth-utca 52. sz.A mélyen tisztelt közönség
szíves megrendelését kéri.

Butorraktár!

A mélyen tisztelt közönség figyel-
mébe ajánlom, hogy mielőtt butor-
szükségletét beszerezné, ne mulassza el dusan berendezett

butorraktáram

megtekinteni, hol nagyválaszték van a legegyszerűbbtől a leg-
modernebb kivitelig. Tömör gőzölt hálószobák honi és külföldi
fanemekből. Paliszander ebédlők. Rajz szerint elkészíték bár-
mily kényes megrendelést, kárpitos árut és angol börgarnitúrát.
A nagyközönség rendelkezésére állok saját esztergályos, aszta-
los és kárpitos műhelyeimmel, az utóbbi megfelelő szakember
vezetése alatt. Minden e szakba vágó áruk állandóan kaphatók.
Minden darab árúért a legmesszebbmenő garanciát vállalok,
tehát senki be nem csapódhatik. Szíves pártfogást kér tisztelettel

Balázs Károly, esztergályos, butorraktáros
Székelyudvarhelyen.

Kallotta-e már?

Egész világ beszél róla,
— hogy az eredeti —

Pfaff varrógépek

utólérhetetlen minőségű könnyű, zajtalan varrássá és harisnya-
foltzásra egyformán alkalmasak. Egyedárusítás és főraktár.

Egyben felhívom a n. é. közönség b. figyelmét jól berendezett
Vas-, szerszám- és konyhafelszerelési
üzletemre, melyekből nagy raktárt tartok és a legolcsóbb napi
árban számítom. — Szíves pártfogást kér mély tisztelettel

ENGLER JÓZSEF

Bel- és külföldi
elsőrendű anyagokból szolid kivitelbeni
és modern

siremlékek raktára.

Saját műhelyében készít köipari építő-
munkát különböző anyagokból, valamint
e szakmába vágó mindennemű tárgyakat.

Rajzok és költségvetések díjtalanul.

Fancsali Bálint

kőfaragó mester,

SZÉKELYUDVARHELY, Bethlen-utca 54. sz.

A vasúti állomás mellett.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENT-GYÁR BRASSÓ

(Kugler és Társai.)

Itt helyben kapható: Rösler és Gábor czégnél.